

EDITORIAL

SIS ANYS DE TEMPIR

Ales mans teniu el nou disseny d'*El Tempir*, producte d'un llarg període de reflexió que venia produint-se dins la Junta Directiva de l'associació, amb la intenció de millorar la qualitat del butlletí i poder publicar altres tipus d'articles que no només foren lingüístics o sociolingüístics. De fet, ja feia temps que s'havia plantejat la necessitat de convertir el nostre butlletí en una sòlida revista, que no només contemplés les activitats que al llarg de l'any l'associació ha anat organitzant a Elx i el seu terme sinó que, a més a més, pogués servir com a punt d'encontre per a la reflexió, la discussió, l'anàlisi, la proposta de solucions... sobre tots aquells problemes que afecten actualment la defensa i la conservació del nostre patrimoni històric, social, cultural, lingüístic, etc. d'Elx i de la resta de pobles d'aquest migjorn eixut del País Valencià.

També, hem fet coincidir aquests canvis amb el fet que l'Associació Cívica per a la Normalització del Valencià a Elx i el seu terme compleix sis anys d'existència des que, a finals de 1993, diverses persones es reuniren per tal de començar a madurar la idea de crear una associació que defensés la normalització i l'ús digne del català davant el castellà a tot el terme municipal d'Elx i que provocaria que al febrer de 1994 fos presentada aquesta nova entitat cívica a la societat elxana a la CAM de la Glorieta.

Des d'aleshores són molts els projectes i les publicacions que **El Tempir** ha dut a terme —trobades d'escoles en valencià, butlletins, presentacions de llibres, conferències, jornades, instàncies...— gràcies al suport dels nostres associats i de totes aquelles institucions, associacions, partits polítics i empreses que han cregut en el nostre projecte. Doncs bé, aquest nou disseny i contingut de la revista no pretén més que millorar-la per tal que segueisca complint amb l'objectiu pel qual va ser creada: defensar tot allò que ens identifica com a poble en uns moments històrics, en què el País Valencià viu més que mai en màxima alerta nacional a causa d'una classe política i d'una part de la societat valenciana que segueix sense reconciliar-se amb la seua valencianitat i tracten d'avortar qualsevol iniciativa que supose el redreçament lingüístic, cultural, social i nacional del País Valencià. Que serveisca, doncs, aquesta revista per contribuir a aquest redreçament nacional no sols del País Valencià sinó també d'aquestes terres del sud i, per extensió, d'Elx i el seu terme. Bon tempir per a tothom!

Junta Directiva d'El Tempir

ENRIC VALOR I VIVES: EL BON I MILLOR TEMPIR

Seria cap a la mitjanit i passejàvem pels carrers de l'Alacant esperançat de 1978. Veníem d'un acte cultural i recorde que havíem sopat en algun lloc. Del grup, tan sols recorde que —entre d'altres— hi havia l'Eliseu Climent i l'Enric Valor i Vives. Potser perquè jo era el més jove —potser perquè jo fos d'Elx— l'Enric em féu present de la seua conversa. Volia saber com parlàvem els joves d'Elx i si encara déiem '*cone(i)xtre*' i si encara empràvem allò de '*he parlat en sa filla del veí*'. Quedà clar, per a tots dos, que érem davant d'un ús pronominal i no davant d'un article salat, tot i la coincidència amb el balear. Em parlà també de gent de l'Elx de la seua joventut; d'uns il·licitans que havia tractat. Molts anys després —l'any 1995— vaig coincidir de nou amb el mestre, a Castalla, en l'homenatge que se li féu. Hi anàrem dos autobusos, uns autobusos a vessar de patriotes de totes les contrades que ens havíem reunit a Elx amb motiu de les "Jornades de Nacionalisme Català a Finals del s. XX", promogudes per Max Cahner i que coordinà **El Tempir**, amb el suport de l'Ajuntament d'Elx. Hi anàrem, doncs, cap allà i vaig poder intercanviar unes paraules breus amb ell. Tres anys després —l'any 1998— aní a València amb motiu de l'arribada del Correllengua. Hi parlaven representants dels quatre punts cardinals on *brullen* les quatre barres vermelles; un d'ells el regidor de Cultura d'Elx, Antoni Amorós, que parlà en el català dels qui bastiren la façana gòticorenaixentista de Sant Martí a la seua vila nadiua de Callosa de Segura, al cor de l'Horta d'Oriola. El Sr. Enric Valor, octogenari, s'asseia fatigat a una cafeteria a la plaça del Carme. Vaig tenir el privilegi i el goig de compartir la taula i tornàrem a parlar d'Elx. En sabia tant del poble de "*son fill de Paquito!*". De fet, en sabia tant d'una i de cadascuna de les comarques de llengua catalana. I, a més, parlava un català tan nostrat i tan bell, amb la fonètica impecable i la prosòdia pura que sentim tot sovint als pobles, tot i que siga absent de la boca de tants titulats superiors en català. Sempre he cregut que es pot anar pel carrer parlant amb elegància, sense pedanteria, sense castellanismes, de forma natural i, en el nostre cas, des de les fonts del Vinalopó; aquella rambla que mor a l'Albufera d'Elx.

Arran la investidura d'Enric Valor i Vives com a *Doctor Honoris Causa* per la Universitat d'Alacant —el desembre de 1999— publicuí una columna al setmanari *El Punt* de València on afirmava que la seua veu hauria de ser sentida per tots els infants dels Països Catalans i com tot i que les primeres fileres estaven ocupades per personatges que no sempre mantenien la fidelitat cap a la llengua del país, calia mirar cap a les fileres de darrere i cap al paradís d'un amfiteatre atapeït de joves; uns joves compromesos i amb l'orgull legítim de pertànyer a aquesta nació.

Ara, però, torne a quedar-me orfe. Als de la meua generació ens ha passat tantes vegades, amb tanta insistència i en un període de temps tan breu que no sabem avenir-nos-en. Ens han fet vells abans d'hora. Recordaré, però, una generació de patriotes que ens deixaren i que no veien la llengua com un element aïllat en la lluita d'un poble per recuperar la seua llibertat. Que no s'enganyen els qui han volgut o volen instrumentalitzar-los: Antoni Bru, Josep Lluís Barceló, Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner, Vicent Andrés Estellés, Josep Maria Llompart, Mari Àngels Anglada, Romà Dolcet, Enric Valor i Vives, com tants altres, tingueren clara la seua pertinença a un mateix país. Si em fos donat escollir de nou el meu temps tornaria a triar el mateix perquè, si no ho fes, no tornaria a tenir el privilegi immens de poder parlar i enraonar amb un i cadascun d'ells. A banda d'això, un ha de ser amic dels seus amics, fill de la seua terra i germà de tot déu. Potser fos això el que ens volia dir Lluís Llach quan ens cantava allò de "si estirem tots ella caurà i molt de temps no pot durar; segur que tomba, tomba, tomba..."

Joan-Carles Martí i Casanova